

Marek Oramus
MIEGANTYS NUGALĖTOJAI
Mokslinis fantastinis romanas

KULTINIS LENKŲ MOKSLINĖS FANTASTIKOS BESTSELERIS!!!

Milžiniškas erdvėlaivis, kuriuo skrenda dešimtys tūkstančių žmonių, lyg ir sėkmingai tyrinėjęs Dviejų Spalvų planetą, susiruošęs grįžti Žemėn. Kadangi kelionė turėtų užtrukti ne vieną šimtą metų, visa įgula užmigdoma anabioziniu miegu. Tačiau daugmaž pusiaukelėje nuskamba pavojaus signalas ir žmonės prikeliami iš šaltojo miego. Nes atrodo, kad žvaigždėlaivyje šlaistosi paslaptingi Dvispalviai, kurie it energetiniai vampyrai išsiurbia žmonių gyvastį. Tačiau tai tik pirmieji kraupūs ženklai bei tikros nelaimės apraiškos...

Iš lenkų kalbos vertė ANDRIUS UDOVIČIUS
Serija "Pasaulinės fantastikos Aukso fondas"

274 tomas. Serija įkurta 1990 m.

Marek Oramus - SENNI ZWYCIĘZCY

Olsztyn, Solaris, 2001

Copyright © by Marek Oramus, 1982

Cover art copyright © by Stephen Youll, 1999

Vertimas į lietuvių kalbą © leidykla "Eridanas", 2003

Elektroninė versija © Knygute.lt, 2010

1

Pirmasis hibernatorius buvo tuščias, antras bei trečias - irgi. Už ketvirtojo stiklo prietemoje bėgavo nuogas Lavirsono kūnas su taisyklingai, tarsi jį kas ruošė, nukryžiuoti, į šonus išskėstomis rankomis. Penktasis hibernatorius vėl dvelkė tuštuma. Trijų artimiausių stiklai dengė nejudančias žmogystas išskėstomis rankomis. Nuo kontrolinių lempučių sklidęs šaltas melsvas švytėjimas krito ant gulinčiųjų lediniais atšvaitais, sunkėsi iš baltųjų katafalkų ir dingo jų šešėliuose. Stiklai stiebėsi prieš juos tarsi lygutėlė barikada, tuoj pat už jos - antra ir trečia, o salės gilumoje tvyrojusioje prieblandoje - likusios. Viršuje kybojo nenusakoma, siaubingai tobula ramybė, tarsi oras būtų apmiręs ir lauktų kažko, kas niekad neateis.

Hibernatorių salė keturiasdešimtajame lygyje atrodė persipildžiusi laukimu. Viskas čia tiesiog dvelkė budrumu, stropiai savyje užspausta energija, laukimu tos akimirkos, kai visu savo ilgiu galės išsitiesti suspaustos spyruoklės, kai bus galima nuplėšti pančius, atmesti geležinius apribojimus, spragtelti atvirais jungikliais ir paleisti jais bėgti srovę metų metais nenaudotais keliais - ir taip tuštumą užpildyti šurmuliu, o tylą - riksmu.

Tereikėjo vieno vienintelio, vis dar negaunamo signalo. Laikas dar neatėjo.

Viena iš keturių hibernatoriaus sienų, padengta nuobodžia keturkampių blokų mozaika, buvo bendras kapas tiems, kurie neteko gyvybių kelionės metu. Jūs, įlietus į taisyklingus stiklo luitus, buvo galima imti ir apžiūrinėti kada tik panorėjus, o prisižiūrėjus lig valiai - pasiūsti atgal sienon, paverčiant vienu iš vardu bei pavarde išmargintų koklių. Čia ilsėjosi ir tie, kurie dar atsiminė tikrą dangų, ir tie, kurie jo niekad nematė ir nesiilgėjo. Čia galėjai išsvysti žymius mokslininkus ir paprastus pilotus, doras žmonas ir lengvo elgesio moteris, bailius ir didžiausius praėjusių laikų didvyrius, kurių kūnus pavykdavo surasti arba surankioti po gabalėlį. Eulena, Moralesas, Zauberis, de Kampas, Foveris, Kildupas, Mak Laganas - čia jie buvo visi iki vieno. Tikriausiai numirėliai džiaugėsi ir neatsidžiaugė, jog kažkas galų gale atleido juos iš didvyrio etato, laikui bėgant nustojusio tarnauti kitiems ir imančio gyvuoti savaime, be perstojo reikalaujančio naujų įrodymų bei patvirtinimų, ankšta baimės apykakle spaudžiančio gerklę, tačiau verčiančio drebančias kojas eiti tik pirmyn.

Pažymėti septyniasdešimt ketvirtu bei septyniasdešimt penktu numeriu ilsisi Retlichas ir Di-

sas, žvalgybinės raketos, mėginusios grįžti iš vieno paskutiniųjų žvalgybinių skrydžių, pilotai. Pakeliui juos užklupo avarija, budintis dispečeris perėmė valdymą ir vairuodamas raketėlę prie pagalbinės aparatūros prijungtomis smegenimis bandė ją nutupdyti kokioje nors lengvai pasiekiamoje vietoje. Iš pradžių viskas ėjosi gerai, atrodė, nutupdys ją be jokio vargo. Tačiau netikėtai raketa tapo nebevaldoma. Parinkdamas vietą nutūpimui atliko septyniolika neteisingų korekcijų, susietų su žaluma, žeme ir vandeniu. Skraidyklę sukėlėjo ir ji visu greičiu nuskriejo tarp uolingų aukštumų, kurios dispečeriui asocijavosi su moters krūtimis, erdve, kažkokiu mažai žinomu muzikiniu kūrinio ir Galios vardu. Po to niekas nieko jo neklausinėjo, visi žinojo, jog jis jau daugiau nebe dispečeris; įsakymas jį užklupo žiūrint į ekraną. Gavęs įsakymą, pakilo ir netaręs nė žodžio nuėjo, kad būtų suimtas.

Iš raketėlės beveik nieko neliko. Iš viršaus ji panėšėjo į uolose išsilydžiusią blizgančio metalo gyslą. Automatai ją atkasinėjo dvi dienas, po to jiems įsakė liautis ir išpjauti tik smūgio suplotą kabiną. Iš po degiklių tekėjo išlydyto metalo upeiliai, jie liejosi aprūkusiais šlaitais, stingo uolų įdubose susidarančiuose sidabro pilkumo ežerėliuose. Šalimais, žiodamas dantingus nasrus, lau-

kė manipulatorius. Iš saugaus atstumo dirbančius automatus stebėjo žmonės, tarp jų - išblyškęs Retlichas, žuvusiojo raketoje brolis. Stovėjo per pusę žingsnio arčiau nei kiti, sukandęs dantis ir įsmeigęs nieko nematantį bepročio žvilgsnį į automatų ir raketos korpuso kovą. Retkarčiais susvyruodavo, tarsi griūtų, puldavo bėgti uolėtu gruntu link blizgančių taškų, tačiau žengęs vos vieną žingsnį grįždavo ir vėl įsistebeilydavo į metalą raižančius degiklius. Raudoni trykštančio metalo atšvaitai linksmai blykčiojo vyriškio žiūronų stikluose.

Du Retlichio bičiuliai stovėjo jam už nugaros arba tupėjo priešais angą, krūpčiodami kaskart draugui atlikus kokį staigesnį judesį. Netardami nė žodžio, jie taip pralaukė tris valandas. Po to iš transportinės raketos išlindo platforma, manipulatorius suklapsėjo nasrais, pačiuo rūkstantį fragmentą ir padėjo ant jos.

Temo. Retlichio bičiuliai švietė žibintais tarp sulankstytų lakštų ir žvilgčiojo suskilinėjusios kabinos vidun. Retlichas vis dar stovėjo toj pačioj vietoj, tačiau dabar jau žiūrėjo ne į temstantį tolį, o į savo batų galus. Šarvuotų automatų ruja pamažu nyko liukuose.

Retlichio draugai tebesisprietė ant platformos. Nukirsti lakštai sudarė priešais juos beveik idea-

lios formos įėjimo angą, viršuje apvainikuotą nuo korpuso nuplėštais išlankstyto karkaso rėmais, apvytais nutrauktų laidų gyslomis. Už nugaros nuskambėjo metalo platforma einančio Retlicho žingsniai. Sustojo už jų.

- Pasitraukit, - sugergždė ausinėse jo balsas. - Noriu juos pamatyti.

Palinko link angos, po to pradingo joje iki pusės. Krėslai (arba tai, kas iš jų liko) įtemptais, o dabar pernelyg laisvais tapusiais diržais laikė du sidabrinių skafandrų maišus. Gausiais skafandrų įplyšimais išorėn sunkėsi kruvina masė, tarsi stiklas blizganti ant vairalazdžių ir sulankstytų, nuo krėslų atplėštų virbų. Kraujais apsitaškė netgi tankiu įskilimų tinklu nusėti ekranai. Du perskilę šalmai, pilni sukrešėjusio kraujo ir kažko balkšvo - tikriausiai smegenų - taip giliai įsmigo į valdymo pultą, kad vos bebuvo matyti suskilinėjusių ciferblatų masėje. Norint juose išvelgti žmogiškas formas, reikėjo turėti neblogą vaizduotę. Kaklai buvo beveik nutraukti nuo pečių; jei ne iki savo galimybių ribos įsitempusi skafandrų medžiaga, dabar karojusi kaip šlapias skuduras, tarp šalmų ir krėsluose kėpsojusių sidabro atspalvio skafandrų maišų nebūtų jokios fizinės jungties. Žemai, beveik prie pat grindų, iš sudriskusių skafandrų kiškų kyšojo raumenis perplėšę kaulai.

Draugai ištraukė Retlichą iš angos. Leidosi nuvedamas kaip vaikas.

Dvi dienas Retlichas sėdėjo užsidaręs savo kajučių ir niekam neatidarė durų. Tuo metu Prezidentu buvęs Kardenas uždraudė laužtis ar bandyti prasibrauti vidinių komunikacijų tuneliais. Pats jis pamėgino tik vieną sykį.

- Retlichai, - prabilo Kardenas. - Ar esi ten?

- Esu, - atsakė Retlichas. - Nelįskite prie manęs.

- Kaip sau nori, - tarė Kardenas ir daugiau nebemėgino.

Po dviejų valandų Retlichas išjungė blokuojantį lauką ir sugniaužęs delne signalinį pistoletą nužingsniavo dispečerio Dugano kajučių, tačiau kadangi jo ten nerado, lentelė su Dugano vardu dar nepapuošė Nugalėtojų Sienos keturiasdešimtajame lygyje. Užtat trimis eilėmis kairiau ir dvylika aukščiau atsirado naujas užrašas: MakGregoras. Likus mėnesiui iki paliekant C-12814 sistemą, nuvilnijo iki tol nei matytų, nei girdėtų pavojingų išprotėjimų banga. Gan greit suvokta, jog egzistuoja kažkoks ryšys tarp jų ir MakGregoro atlikto Žydrojo Barjero perskrodimo Dviejų Spalvų planetoje, tačiau joks specialistas apie keistą šio žmogaus elgesį negalėjo pasakyti nieko, išskyrus spėliones, kadangi niekas nieko konkretaus nežinojo nei apie Dviejų Spalvų planetą, nei apie

Žydrajį bei Purpurinį Barjerus.

Neabejota tik dėl vieno: akivaizdaus MakGregoro išprotėjimo. Niekas sveiko proto nelaksto koridoriais su šešioms valandoms nepertraukiamo šaudymo pakrautu plazminiu pistoletu ir be jokios priežasties nepleškina juo į sienas. Matyt, regėjo kažkokius vaiduoklius ir tratino į juos; iš to, ką šūkavo, buvo galima suprasti jį regint Dvispalvius ir perpratus jų nedraugiškus kėslus. Galbūt jis iš tikro matė kokius ateivius? Užtat visiškai neregėjo savo paties kolegų, todėl ir kliudė psichografiką Renaną.

Žingsniavo taip koridoriais kelias valandas; videoekranuose žmonės iš specialaus reagavimo dalinio bejėgiškai skėsčiojo rankomis - Kardenas uždraudė jiems kištis. Galbūt norėjo iš MakGregoro kažką išpešti apie Dvispalvius, kuriais jis, kaip ir visi, pabuvoję šalia Barjero, tikėjo? O gal išeidamas prieš MakGregorą be ginklo jis tiesiog norėjo sau pačiam patvirtinti savąjį didvyriškumą?

MakGregoras sustojo ir kilstelėjo pistoletą.

- MakGregorai! - šūktelėjo jam Kardenas. - MakGregorai, ar iš tikro juos matai?

- Matau! - patvirtino MakGregoras. Plaukai buvo sulipę nuo prakaito, jis sunkiai kvėpavo ir dairėsi aplinkui.

- MakGregorai, tai aš, Kardenas. Kartu skridome prie Barjero, prisimeni?

- Jie čia! - klyktelėjo MakGregoras. - Jaučiu juos!

- Kas "čia"? Kas, dėl Dievo meilės?

Kardenas nustojo artintis. Apsidairė: iki artimiausios nišos buvo geri septyni metrai. Trys ilgi šuoliai, dvi sekundės. Galbūt pusantros. Tačiau gaidukui spustelti pakanka pusės.

Žengtelėjo žingsnį priekin. Dar vieną.

- MakGregorai...

- Nesiartink!

Kardenas paklusniai sustojo. Darsyk apsidairė. Galų gale niekas gi nesakė, jog tas beprotis pradės pleškinti iškart ir be perspėjimo. Mažas žingsnelis priekin.

- Jie gali įgauti įvairias formas, - tarsi pats sau murmėjo MakGregoras. - Įvairias...

Ūmai žvilgtelėjo į Kardeną žmogaus, kuriam staiga nušvito protas, žvilgsniu. Jo veidas ūmai įgavo nustebusią išraišką, po akimirkos jame pasirodė baimė. Dar nebuvo spėjęs suvokti savo paties sprendimo, kai Kardenas jį perskaitė pamišėlio akyse. Metėsi priekin, nubėgo du žingsnius ir šoko. Tuo momentu MakGregoras spustelėjo gaiduką ir išstėtas šviesos debesis nulėkė koridoriaus gilumon, užpildydamas jį dundesiu ir

karščiu. Skystos saulės srovė skersai perkirto Kardeną, perlenkė jį pusiau ir trenkė sienon. Bjauri apdegusios mėsos smarvė septintame lygyje tvyrojo dar gerą savaitę.

Ištisą minutę MakGregoras spoksojo į tai, kas liko iš vado. Apsigrėžė, rėkdamas žvėries balsu nurūko koridoriaus gilumon, aklai pleškindamas į sienas, klupinėdamas lygioje vietoje ir kas akimirką griūdamas. Po valandos Leklerkas iš specialaus reagavimo dalinio rado jį akliname koridoriuje. Žudikas buvo be ginklo. Sėdėjo iš padilbų stebėdamas ateinantįjį ir nebandydamas bėgti. Leklerkui vieną po kitos suvarant į jį elektros iškrovas, tik palinko priekin, tarsi bandytų stotis, tačiau pusiaukelėje lyg ir apsigalvojęs sudribo ant grindinio. Kiekvienas visa tai galėjo matyti videotransliacijoje.

Kardeną palaidojo visai šalia MakGregoro. Abiejų laidotuvės įvyko kone vienu metu su naujais rinkimais; Prezidentu tapo Lavirsonas. Jis pareikalavo užbaigti tyrimus, kuo greičiau gultis hibernacijon ir nerti hipererdvėn. Prasidėjo *grįžimas*. Jau kelis šimtmečius koridoriai buvo tušti, dulkės viską nuklojo storu kilimu. Žmonių ir krovinių kėlimo liftai snaudė savo šachtose, geresnių laikų angaruose laukiančiuose visureigiuose bei žvalgybinėse raketose tirštėjo tepalas. Prie-

temoje kada ne kada šmėkštelėdavo neaiškus kažką metodiškai ir neskubom tikrinančio kontrolinio automato siluetas. Dukart nuo hibernacijos pradžios pagrindinis "Dešimtinės" kompiuteris skelbė nulinio laipsnio pavojų - geležinės automatų virtinės lėkė koridoriais keldamos dulkių, atgal nusėsiančių per kelerius metus, debesis, kilo krovininiais liftais, jungė kažkokius nutrūkusius laidus, hermetizavo nuotėkį šimtas septynioliktame ar šimtas septyniasdešimtame lygyje, užbaigę darbus dardėdami grįžo į savo vietas su nemažesniu veržlumu, nei iš jų išvažiavo, tačiau nė vienas garsas nepasiekė hibernatorių, niekas netrukde miegoti negyviems didvyriams. Atrodė neįmanoma, jog koks nors garsas gali sudrumsti jų šventą ir nuostabų sapną ar kad koks judesys išdrįstų apsireikšti vitrinų su katafalkais viduje.

Vairinėje priešais tuščių krėslų eiles blyškus Galaktikos glėbys ilgai glaudėsi prie plokščių ekranų, po to persmelkė juos ir pabiro milijonais atskirų žvaigždžių. Tai reiškė greitą kelionės pabaigą. Laivo korpusu nubėgo drebulys, sandėliuojami gelžgaliai subildėjo beprotišku rezonansu - "Dešimtinė" niro iš hipererdvės. Į hibernatorius nusklido signalas, kompiuteris suvirškino paliepiamą ir tamsioje virtinėje nušvito penkiolikta vit-

rina.

Profesorius Medikusas klausėsi duslaus kabelių gaudesio - tyloje tai buvo vienintelis garsas. Kažkas žvangtelėjo metalu, tačiau Medikusas tai greičiau suvokė, nei išgirdo - garso aidas ataidėjo tarsi iš už dešimties sienų; tuo momentu atsivėrė angos ir sušnypštė hibernatoriun pumpuojamas oras. Karstas. Niekaip negalėjo atsikratyti šios asociacijos, atsiminė, jog tokia buvo jo paskutinė mintis prieš užmiegant: atguli ir nežinai, kada vėl prisikelsi. Ir ar apskritai prisikelsi. Patogus, erdvus - tačiau karstas. Žvelgdamas į aplink šimtmečius tvyrojusią naktį pajuto kažką sentimentalaus jį nuo tamsos skyrusiam stiklui. Po akimirkos užplūdo baidas nenoras atlikti gerai žinomas pareigas. Pakrutino rankų bei kojų pirštus, tarsi tikrintų, ar viskas savo vietoje, pasukiojo sprandą. Sukryžiaavęs ant krūtinės rankas stebėjo, kaip šonan nuvažiuoja ir dingsta permatomas dangtis. Žinojo, jog tas pats atsitiks ir šoninėms sienoms. Jau. Dabar - balsas.

- Sveikas, - pasakė balsas. - Pagal programą atsidudai du šimtai penkiasdešimt trečiaisiais skrydžio metais. Dabar kovo 21, šeštadienis. Pavasaris.

- Mano duomenys, - mestelėjo Medikusas. Stovėjo šalia katafalko, su pasitenkinimu klausyda-

masis. Gerai, pagalvojo. Net nesitikėjo, jog viskas bus taip gerai.

Automatas padavė drabužius. Užsivilkęs combinezoną pareikalavo šilto pieno. Gerdamas stebėjo, kaip hibernatorius susilanksto, apsisuka ir nuslenka žemyn - po valandėlės toje vietoje, kurioje stūksojo, plytėjo lygios grindys.

Iš nedidelio kabineto, esančio šalia hibernatoriaus salės, privalėjo stebėti, kaip atsibunda Prezidentas ir medicinos personalas. Gurkšnodamas eilinį pieno puoduką, jis iš antro aukšto žvelgė į salę. Net sunku patikėti, galvojo, jog netrukus trisdešimt tūkstančių žmonių užlies "Dešimtinę", nutekės visais dviem šimtais lygių, o tada, kaip ir seniau, bus baisiai sunku rasti kokią ramią vietelę apmąstymams.

Pirštais sulamdęs puodelį paleido jį kristi žemyn. Grindys jau įgavo visas savo funkcijas, tad susiurbė jį žaibiškai. Medikusas ratu aplenkė tą vietą, atsisėdo šalia aparatūros. Neskubėjo.

Vyrukas, atvežtas ant jo stalo hibernacijos išvakarėse, neišgyveno. Tai buvo galima numatyti - neturėjo šansų. Medikusas akimis permetė užrašus ir diagramas. Savaitė gyvenimo, pagalvojo. Paaukojo jam savojo gyvenimo savaitę be vilties į jo gyvenimą. Pasirodė, jog ne veltui gailėjosi tos savaitės....

Apie autorių

Marekas Oramusas, vienas žymiausių šiuolaikinių lenkų mokslinės fantastikos kūrėjų bei kritikų, gimė 1952 m. kovo 23 d. Siepravo kaimelyje. 1969-aisiais įstojo į Glivicų Politechnikos institutą, kurį baigė 1975-aisiais magistro diplomu. 1981-aisiais pradėjo dirbti žurnale "ITD", o nuo 1990-ųjų vadovauja garsiojo lenkų žurnalo "Fantastyka" (dabar "Nowa Fantastyka") publicistikos skyriui.

Pirmasis Mareko Oramuso apsakymas "Ryšulys" buvo išspausdintas 1971 metais žurnale "ITD". Kaip romanistas, debiutavo 1983 metais knyga "Miegantys nugalėtojai", sukėlusia audringas diskusijas tarp Lenkijos fantastų (ir ne tik tarp jų). Po to dar buvo išleisti MF romanai "Arsenalas" (1985), "Kelio į Meoriją diena" (1990) bei apsakymų rinkinys "Kapinių hienos" (1989).

Marekas Oramusas - tvirtas sociologinės fantastikos šalininkas, nes "visada visuomenėje egzistuos prieštaringi grupiniai interesai ir iš jų neišvengiamai kylantys konfliktai". Rašytojas yra gerokai nusivylęs dabartinės pasaulio žmonių bendrijos neišsilavinimu, jausmu skurdumu, intelektualumo stoka, kadangi mano, jog "auga jau-

nujų barbarų karta". Arba, pasak Stanislavo Lemo, užtikrintai žengiame į "elektroninį akmens amžių".

Romanas "Miegantys nugalėtojai" gana tiksliai atspindi šias nelinksamas mūsų civilizacijos vystymosi tendencijas.